

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ സപ്തവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| സപ്തവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ||

അയോധ്യായാം ശ്രീരാമസ്യ സത്കാരാർഥമായോജനം, ശ്രീരാമം
പ്രത്യുദ്ഗന്തുമനസാം സർവേഷാം ജനാനാം ഭരതേന സഹ
നന്ദിഗ്രാമേ ഗമനം, ശ്രീരാമസ്യാഗമനം ഭരതാദിഭിഃ സഹ തസ്യ
സമാഗമഃ പുഷ്പകവിമാനസ്യ തേന കുബേരപാർശ്വേ പ്രേഷണം ച

ശ്രുത്വാ തു പരമാനന്ദം
ഭരതഃ സത്യവിക്രമഃ |
ഹൃഷ്ടമാജ്ഞാപയാമാസ
ശത്രുഘ്നം പരവീരഹാ || 6.127.1 ||

ദൈവതാനി ച സർവാണി
ചൈത്യാനി നഗരസ്യ ച |
സുഗന്ധമാൽയൈർവാദിത്രൈ -
രർചന്തു ശുചയോ നരാഃ || 6.127.2 ||

സൂതാഃ സ്തുതിപുരാണജ്ഞാഃ
സർവേ വൈതാലികാസ്തഥാ |
സർവേ വാദിത്രകുശലാ
ഗണികാശ്ചൈവ സർവശഃ || 6.127.3 ||

രാജദാരാസ്തഥാമാത്യാഃ
സൈന്ധവഃ സേനാംഗനാഗണാഃ |

ബ്രഹ്മണാശ്ച സരാജൻയാഃ
ഭ്രൂണീമുഖ്യാസ്തമാ ഗണാഃ || 6.127.4 ||

അഭിനിർയാന്തു രാമസ്യ
ഭൃഷ്ടും ശശിനിഭം മുഖം |
ഭരതസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
ശത്രുഘ്നഃ പരവീരഹാ || 6.127.5 ||

വിഷ്ണീരനേകസാഹസ്രീ -
ശ്ചോദയാമാസ ഭാഗശഃ |
സമീകുരുത നില്ലാനി
വിഷമാണി സമാനി ച || 6.127.6 ||

സ്ഥാനാനി ച നിരസ്യന്താം
നന്ദിഗ്രാമാദിതഃ പരം |
സിഞ്ചന്തു പൃഥിവീം കൃത്സ്നാം
ഹിമശീതേന വാരിണാ || 6.127.7 ||

തതോദ്ഭവകിരന്ത്യൻയേ
ലാജ്ഞഃ പുഷ്പൈശ്ച സർവതഃ |
സമുച്ഛിതപതാകാസ്തു
രഥ്യാഃ പുരവരോത്തമേ || 6.127.8 ||

ശോഭയന്തു ച വേശ്ഠാനി
സൂര്യസ്യാദയനം പ്രതി |
സ്രഗാമമുക്തപുഷ്പൈശ്ച
സുവർണ്ണൈഃ പഞ്ചവർണ്ണൈഃ || 6.127.9 ||

രാജമാർഗമസംബാധം
കിരന്തു ശതശോ നരാഃ |

തതസ്തുച്ഛാസനം ശ്രുത്വാ
ശത്രുഘ്നസ്യ മുദാൻവിതാഃ || 6.127.10 ||

ധൃഷ്ടിർജയന്തോ വിജയഃ
സിദ്ധാർഥശ്ചാർഥസാധകഃ |
അശോകോ മന്ത്രപാലശ്ച
സുമന്ത്രശ്ചാപി നിർയയുഃ || 6.127.11 ||

മത്തൈർനാഗസഹസ്രൈശ്ച
സധ്യജൈഃ സുവിഭൂഷിതൈഃ |
അപരേ ഹേമകക്ഷാഭിഃ
സഗജാഭിഃ കരേണുഭിഃ || 6.127.12 ||

നിർയയുസ്സുരഗാക്രാന്താ
രഥൈശ്ച സുമഹാരഥാഃ |
ശക്ത്യഷ്ടിപാശഹസ്താനാം
സധ്യജാനാം പതാകിനാം || 6.127.13 ||

തുരഗാണാം സഹസ്രൈശ്ച
മുഖൈർമുഖ്യതരാൻവിതൈഃ |
പദാതീനാം സഹസ്രൈശ്ച
വീരാഃ പരിവൃതാ യയുഃ || 6.127.14 ||

തതോ യാനാൻയുപാരുഢാഃ
സർവാ ദശരഥസ്ത്രിയഃ |
കൗസൽയാം പ്രമുഖേ കൃത്വാ
സുമിത്രാം ചാപി നിർയയുഃ || 6.127.15 ||

കൈകേയ്യാ സഹിതാഃ സർവാ
നന്ദിഗ്രാമമുപാഗമൻ || 6.127.16 ||

ദ്വിജാതിമുഖൈർധർമാന്മാ
 ശ്രേണീമുഖൈഃ സനൈഗമൈഃ |
 മാൽയമോദകഹസ്തൈശ്ച
 മന്ത്രിഭിർഭരതോ വൃതഃ || 6.127.17 ||

ശംഖഭേരീനിനാദൈശ്ച
 ബന്ദിഭിശ്ചാഭിനന്ദിതഃ |
 ആർയപാദൗ ഗൃഹീത്യാ തു
 ശിരസാ ധർമകോവിദഃ || 6.127.18 ||

പാണ്ഡുരം ചരത്രമാദായ
 ശുക്ലമാൽയോപശോഭിതം |
 ശുക്ലേ ച വാലവൃജ്ജനേ
 രാജാർഹേ ഹേമഭൂഷിതേ || 6.127.19 ||

ഉപവാസകൃശോ ദീന -
 ശ്ചീരകൃഷ്ണാജിനാംബരഃ |
 ഭ്രാതുരാഗമനം ശ്രുത്യാ
 തത്പൂർവം ഹർഷമാഗതഃ || 6.127.20 ||

പ്രത്യുദ്യയൗ യദാ രാമം
 മഹാത്മാ സചിവൈഃ സഹ |
 അശ്യാനാം ഖുരശബ്ദൈശ്ച
 രഥനേമിസ്യനേന ച || 6.127.21 ||

ശംഖദുന്ദുഭിനാദേന
 സഞ്ചചാലേവ മേദിനീ |
 ഗജാനാം ബൃഹിതൈശ്ചാപി
 ശംഖദുന്ദുഭിനിഃസ്യന്തൈഃ || 6.127.22 ||

കൃത്സ്നം തു നഗരം തത് തു
 നന്ദിഗ്രാമമുപാഗമത് |
 സമീക്ഷ്യ ഭരതോ വാക്യ-
 മുവാച പവനാത്മജം || 6.127.23 ||

കച്ചിന്ന ഖലു കാപേയീ
 സേവ്യതേ ചലചിത്തതാ |
 നഹി പശ്യാമി കാകുത്സ്ഥം
 രാമമാർയം പരന്തപം || 6.127.24 ||

കച്ചിന്ന ചാനുദ്യശ്യന്തേ
 കപയഃ കാമരുപിണഃ |
 അമൈവമുക്തേ വചനേ
 ഹനുമാനിദമബ്രവീത് || 6.127.25 ||

അർഥ്യം വിജ്ഞാപയന്നേവ
 ഭരതം സത്യവിക്രമം |
 സദാഫലാൻ കുസുമിതാൻ
 വൃക്ഷാൻ പ്രാപ്യ മധുസ്രവാൻ || 6.127.26 ||

ഭരദ്വാജപ്രസാദേന
 മത്തഭ്രമരനാദിതാൻ |
 തസ്യ ചൈവ വരോ ഭത്തോ
 വാസവേന പരന്തപ || 6.127.27 ||

സസൈന്ധസ്യ തദാതിഥ്യം
 കൃതം സർവഗുണാൻവിതം |
 നിഃസ്വനഃ ശ്രൂയതേ ഭീമഃ
 പ്രഹൃഷ്ടാനാം വനൗകസാം || 6.127.28 ||

മന്യേ വാനരസേനാ സാ
 നദീം തരതി ഗോമതീം |
 രജോവർഷം സമുദ്ഭൂതം
 പശ്യ സാലവനം പ്രതി || 6.127.29 ||

മന്യേ സാലവനം രമ്യം
 ലോലയന്തി പ്ലവംഗമാഃ |
 തദേതദ് ദൃശ്യതേ ദൂരാദ്
 വിമാനം ചന്ദ്രസന്നിഭം || 6.127.30 ||

വിമാനം പുഷ്പകം ദിവ്യം
 മനസാ ബ്രഹ്മനിർമിതം |
 രാവണം ബാന്ധവൈഃ സാർധം
 ഹത്യാ ലബ്ധം മഹാത്മനാ || 6.127.31 ||

തരുണാദിത്യസങ്കാശം
 വിമാനം രാമവാഹനം |
 ധനദസ്യ പ്രസാദേന
 ദിവ്യമേതൻമനോജവം || 6.127.32 ||

ഏതസ്മിൻ ഭ്രാതരൗ വീരൗ
 വൈദേഹ്യാ സഹ രാഘവൗ |
 സുഗ്രീവശ്ച മഹാതേജൗ
 രാക്ഷസശ്ച വിഭീഷണഃ || 6.127.33 ||

തതോ ഹർഷസമുദ്ഭൂതോ
 നിഃസ്യനോ ദിവമസ്യശത് |
 സ്ത്രീബാലയുവവൃദ്ധാനാം
 രാമോഽയമിതി കീർത്തിതേ || 6.127.34 ||

രഥകുഞ്ജരവാജിഭ്യ -
 സ്തേവതീര്യ മഹീം ഗതാഃ |
 ദദ്യശൂസ്തം വിമാനസ്ഥം
 നരാഃ സോമമിവാംബരേ || 6.127.35 ||

പ്രാഞ്ജലിർഭരതോ ഭൂത്യാ
 പ്രഹൃഷ്ടോ രാഘവോൻമുഖഃ |
 യഥാർഥേനാർഘ്യപാദ്യാദ്യൈ -
 സ്തതോ രാമമപൂജയത് || 6.127.36 ||

മനസാ ബ്രഹ്മണാ സൃഷ്ടേ
 വിമാനേ ഭരതാഗ്രജഃ |
 രരാജ പൃഥുദീർഘാക്ഷോ
 വജ്രപാണിരിവാമരഃ || 6.127.37 ||

തതോ വിമാനാഗ്രഗതം
 ഭരതോ ഭ്രാതരം തദാ |
 വവന്ദേ പ്രണതോ രാമം
 മേരുസ്ഥമിവ ഭാസ്കരം || 6.127.38 ||

തതോ രാമാഭ്യനുജ്ഞാതം
 തദ് വിമാനമനുത്തമം |
 ഹംസയുക്തം മഹാവേഗം
 നിപപാത മഹീതലം || 6.127.39 ||

ആരോപിതോ വിമാനം തദ്
 ഭരതഃ സത്യവിക്രമഃ |
 രാമമാസാദ്യ മുദിതഃ
 പുനരേവാഭ്യവാദയത് || 6.127.40 ||

തം സമുത്ഥായ കാകുത്സ്മ -
 ശ്ചിരന്യാക്ഷിപഥം ഗതം |
 അങ്കേ ഭരതമാരോപ്യ
 മുദിതഃ പരിഷന്ധജേ || 6.127.41 ||

തതോ ലക്ഷ്മണമാസാദ്യ
 വൈദേഹീം ച പരന്തപഃ |
 അമാദ്യവാദയത് പ്രീതോ
 ഭരതോ നാമ ചാബ്രവീത് || 6.127.42 ||

സുഗ്രീവം കേകയിപുത്രോ
 ജാംബവന്തമമാംഗദം |
 മൈന്ദം ച ദ്വിവിദം നീല -
 മൃഷഭം ചൈവ സന്ധജേ || 6.127.43 ||

സുഷേണം ച നലം ചൈവ
 ഗവാക്ഷം ഗന്ധമാദനം |
 ശരഭം പനസം ചൈവ
 പരിതഃ പരിഷന്ധജേ || 6.127.44 ||

തേ കൃത്യാ മാനുഷം രൂപം
 വാനരാഃ കാമരൂപിണഃ |
 കുശലം പര്യപൃച്ഛന്തേ
 പ്രഹൃഷ്ടാ ഭരതം തദാ || 6.127.45 ||

അമാബ്രവീദ് രാജപുത്രഃ
 സുഗ്രീവം വാനരർഷഭം |
 പരിഷ്വജ്യ മഹാതേജാ
 ഭരതോ ധർമ്മിണാം വരഃ || 6.127.46 ||

ത്വമസ്മാകം ചതുർണാം വൈ
 ഭ്രാതാ സുഗ്രീവ പഞ്ചമഃ |
 സൗഹൃദാജ്ജായതേ മിത്ര -
 മപകാരോരിലക്ഷണം || 6.127.47 ||

വിഭീഷണം ച ഭരതഃ
 സാന്ത്യവാക്യമമാബ്രവീത് |
 ദിഷ്ട്യാ ത്വയാ സഹായേന
 കൃതം കർമ സുദുഷ്കരം || 6.127.48 ||

ശത്രുഘ്നശ്ച തദാ രാമ -
 മഭിവാദ്യ സലക്ഷണം |
 സീതായാശ്ചരണൗ വീരോ
 വിനയാദഭ്യവാദയത് || 6.127.49 ||

രാമോ മാതരമാസാദ്യ
 വിവർണാം ശോകകർശിതാം |
 ജഗ്രോഹ പ്രണതഃ പാദൗ
 മനോ മാതൂഃ പ്രഹർഷയൻ || 6.127.50 ||

അഭിവാദ്യ സുമിത്രാം ച
 കൈകേയീം ച യശസ്മിനീം |
 സ മാത്യശ്ച തതഃ സർവാഃ
 പുരോഹിതമുപാഗമത് || 6.127.51 ||

സ്യാഗതം തേ മഹാബാഹോ
 കൗസൽയാനന്ദവർധന |
 ഇതി പ്രാഞ്ജലയഃ സർവേ
 നാഗരാ രാമമബ്രുവൻ || 6.127.52 ||

താൻയഞ്ജലിസഹസ്രാണി
 പ്രഗൃഹീതാനി നാഗരൈഃ |
 വ്യാകോശാനീവ പദ്മാനി
 ദദർശ ദരതാഗ്രജഃ || 6.127.53 ||

പാദുകേ തേ തു രാമസ്യ
 ഗൃഹീത്യാ ദരതഃ സ്വയം |
 ചരണാഭ്യാം നരേന്ദ്രസ്യ
 യോജയാമാസ ധർമവിത് || 6.127.54 ||

അബ്രവീച്ച തദാ രാമം
 ദരതഃ സ കൃതാഞ്ജലിഃ |
 ഏതത് തേ സകലം രാജ്യം
 ന്യാസം നിർയാതിതം മയാ || 6.127.55 ||

അദ്യ ജൻമ കൃതാർഥം മേ
 സംവൃത്തശ്ച മനോരമഃ |
 യത് ത്യാം പശ്യാമി രാജാന -
 മയോധ്യാം പുനരാഗതം || 6.127.56 ||

അവേക്ഷതാം ദവാൻ കോശം
 കോഷാഗാരം ഗൃഹം ബലം |
 ദവതസ്തേജസാ സർവം
 കൃതം ദശഗുണം മയാ || 6.127.57 ||

തഥാ ബ്രൂവാണം ദരതം
 ദൃഷ്ട്യാ തം ഭ്രാത്യവത്സലം |
 മുമുചുർവാനരാ ബാഷ്പം
 രാക്ഷസശ്ച വിഭീഷണഃ || 6.127.58 ||

തതഃ പ്രഹർഷാദ് ഭരത -
 മങ്കമാരോപ്യ രാഘവഃ |
 യയൗ തേന വിമാനേന
 സസൈന്ധോ ഭരതാശ്രമം || 6.127.59 ||

ഭരതാശ്രമമാസാദ്യ
 സസൈന്ധോ രാഘവസ്തദാ |
 അവതീര്യ വിമാനാഗ്രാ -
 ദവതസ്ഥേ മഹീതലേ || 6.127.60 ||

അബ്രവീത് തു തദാ രാമ -
 സ്തദ് വിമാനമനുത്തമം |
 വഹ വൈശ്രവണം ദേവ -
 മനുജാനാമി ഗദ്യതാം || 6.127.61 ||

തതോ രാമാഭ്യനുജ്ഞാതം
 തദ് വിമാനമനുത്തമം |
 ഉത്തരാം ദിശമുദ്ദിശ്യ
 ജഗാമ ധനദാലയം || 6.127.62 ||

വിമാനം പുഷ്പകം ദിവ്യം സംഗൃഹീതം തു രക്ഷസാ |
 അഗമദ് ധനദം വേഗാദ് രാമവാക്യപ്രചോദിതം || 6.127.63 ||

പുരോഹിതസ്യാത്മസഖസ്യ രാഘവോ
 ബൃഹസ്പതേഃ ശക്ര ഇവാമരാധിപഃ |
 നിപീഡ്യ പാദൗ പൃഥഗാസനേ ശുഭേ
 സഹൈവ തേനോപവിവേശ വീര്യവാൻ || 6.127.64 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 യുദ്ധകാണ്ഡേ സപ്തവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ||